॥ श्री कृष्णाय नमः ॥

। अथश्री सर्वोत्तम स्तोत्रम् ।

अनुवादक,

शास्त्री वासुदेव ज्येष्ठराम शर्मा

मु. उमरेठ.

प्रकाशक,

अमरतलाल त्रीभोवनदास पटेल

माजी हजुर डेप्युटी कलेक्टर

मु. उमरेठ.

सन १९२१ संवत १९७७

प्रत २०००.

मूल्य अमूल्य.

ધી ગુજરાત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા સોમાલાલ મંગળદાસે છાપ્યું.
ઠે. પાંચકુવા, ચાર રસ્તા—અમદાવાદ.

श्रीकृष्णायनमः । श्रीगोपीजनवल्लभायनमः ।

श्रीमदाचार्यचरणकमलेभ्योनमः ।

। अथश्री सर्वोत्तम स्तोत्रम् ।

श्रीसद्गुरुं नमस्कृत्य टीका शब्दार्थ बोधिनी ॥

रच्यते वासुदेवेन लोकानामुपकारिणी ॥ १ ॥

प्राकृतधर्मानाश्रयमप्राकृत निखिलधर्म रूपमिति ॥

निगमप्रतिपाद्यंयत्तच्छुद्धं साकृतिस्तौमि ॥ १ ॥

અર્થ—प्राकृतधर्मानाश्रयं પ્રાકૃતધર્મના આશ્રય વગરનું અને अप्राकृत અલૌકીક निखिल સઘળા धर्मरूपं ધર્મનું રૂપ इति એ પ્રકારે निगम વેદ प्रतिपाद्यं પ્રતિપાદન કરેલું (વેદમાં સિદ્ધ કરેલું) साकृतिः આકાર વાળું (સાકાર) અને शुद्धं શુદ્ધ (જ્ઞાન સ્વરૂપ) એવું (પરમાત્માના સ્વરૂપની) स्तौमि—स्तुति કરૂં છું. ૧

कलिकालतमश्छन्न दृष्टित्वाद्विदुषामपि ॥

संमत्य विषयस्तस्य माहात्म्यं समभूद्भुवि ॥ २ ॥

અર્થ—विदुषां—જ્ઞાતા પુરૂષોની अपि—પણ कलिकालतमश्छन्न

दृष्टित्वात्-કલિકાલ રૂપ અંધકારથી ઢંકાયલી દૃષ્ટિ હોવાથી तस्य-તે રૂપનું माहात्म्यं-મહાત્મ્ય भुवि-પૃથ્વીમાં संप्रति-હાલમાં अविषयः-અજાણ્યું समभूत्- થયું છે. ૨

दयया निजमाहात्म्यं करिष्यन्प्रकटं हरिः ॥
वाण्या यदा तदा स्वास्यं प्रादुर्भूतं चकार हि ॥ ३ ॥

અર્થ—यदा-જ્યારે दयया-દયાવડે हरिः-ભગવાન निजमाहात्म्यं પોતાના માહાત્મ્યને वाण्या-વાણી વડે प्रकटं-પ્રકટ करिष्यन्-કરવાની ઇચ્છાવાળા થયા तदा-ત્યારે स्वास्यं (स्व-आस्यं) પોતાના મુખને (હરિએ) प्रादुर्भूतं-प्रादुर्भाव-પ્રગટ चकार-કર્યું हि-નિશ્ચય. ૩

तदुक्तमपि दुर्बोधं सुबोधं स्याद्यथा तथा ॥
तन्नामाष्टोत्तरशतं प्रवक्ष्याम्यखिलाघहृत् ॥ ४ ॥

અર્થ—अपि-પણ तदुक्तं-તે મુખે કહેલું दुर्बोधं-દુર્બોધ છે (માટે) यथा-જેવી રીતે सुबोधं-સુબોધ (સારી રીતે સમજાય તેવું) स्यात्-થાય तथा-તેવી રીતે अखिलाघहृत्-સમગ્ર પાપને હણનાર (એવાં) तन्नामाष्टोत्तरशतं-તે શ્રી મહા પ્રભુજીનાં નામ ૧૦૮ એકસો આઠ प्रवक्ष्यामि-કહું છું. ૪

ऋषिरग्निकुमारस्तु नाम्नां छंदो जगत्यसौ ॥
श्रीकृष्णास्यं देवता च बीजं कारुणिकः प्रभुः ॥ ५ ॥

અર્થ—नाम्नां-(આચાર્ય મહાપ્રભુજીનાં એકસો આઠ) નામો (શ્રી સર્વોત્તમ સ્તોત્ર) ના ऋषिः-ઋષિ तु-તો अग्निकुमारः-અગ્નિકુમાર છે, च-અને असौ-આ जगती-જગતી એ નામનો छंदः-

છંદ છે. તથા श्रीकृष्णास्यं–શ્રીકૃષ્ણમુખ देवता–દેવતા છે. અને कारुणिक:–દયાળુ प्रभु:–પ્રભુ (પરમાત્મા) बीजं–બીજ છે. ૫

विनियोगो भक्तियोगः प्रतिबंधविनाशने ॥
कृष्णाधरामृतास्वाद सिद्धिरत्र न संशयः ॥ ६ ॥

અર્થ—આ સ્તોત્રમાં प्रतिबंधविनाशने–બંધન નાશ કરવામાં विनियोग–પ્રયોજન भक्तियोग:–ભક્તિયોગ છે अत्र–અહિં (સ્તોત્રમાં) कृष्णाधरामृतास्वादसिद्धि:–(ભક્તિયોગથી) શ્રીકૃષ્ણના અધરામૃતના સ્વાદની સિદ્ધિ છે (પરમાત્માની કૃપા થાય છે) એ બાબતમાં न संशय:–સંશય નથી. ૬

आनंदः परमानंदः श्रीकृष्णास्यं कृपानिधिः ॥
दैवोद्धारप्रयत्नात्मा स्मृतिमात्रार्तिनाशनः ॥ ७ ॥

અર્થ—आनंद:–આનંદ રૂપ परमानंद:–પરમાનંદ રૂપ श्रीकृष्णास्यं શ્રીકૃષ્ણના મુખારવિંદ રૂપ અને कृपानिधि:–કૃપાના ભંડાર રૂપ અને दैवोद्धारप्रयत्नात्मा–દૈવી (દૈવીજીવો) નો ઉદ્ધાર કરવામાં પ્રયત્નવાળો જેમનો આત્મા છે અને स्मृतिमात्रार्तिनाशन:–સ્મરણથીજ દુઃખોને નાશ કરનારા (શ્રી મહા પ્રભુજી) છે. ૭

श्रीभागवतगूढार्थ प्रकाशन परायणः ॥
साकारब्रह्मवादैक स्थापको वेदपारगः ॥ ८ ॥

અર્થ—श्रीभागवतगूढार्थप्रकाशनपरायण:–શ્રી ભાગવતના ગૂઢ અર્થને પ્રકાશ (જાહેર) કરવામાં તત્પર, साकारब्रह्मवादैक स्थापक:–સાકાર બ્રહ્મવાદના અદ્વિતીય સ્થાપક અને वेदपारग:–વેદની સીમાને પહોંચેલા (શ્રી આચાર્ય મહા પ્રભુજી) ૮

मायावादनिराकर्ता सर्ववादि निरासकृत् ॥
भक्तिमार्गाब्जमार्तंडः स्त्रीशूद्राद्युद्धृतिक्षमः ॥ ९ ॥

અર્થ—मायावादनिराकर्ता–માયાવાદનું નિરાસ કરનારા અને सर्ववादि निरासकृत्–સર્વવાદીઓને નિરાસ કરનારા અને भक्तिमार्गाब्जमार्त्तंडः–ભક્તિ માર્ગ રૂપ કમળમાં સૂર્ય રૂપ (એટલે સૂર્ય જેમ કમળને પ્રફુલ્લ કરે છે તેમ ભક્તિ માર્ગ રૂપ કમળને પ્રફુલ્લ કરવામાં–ભક્તિમાર્ગને પ્રવર્ત્તાવવામાં સૂર્ય સરખા) स्त्रीशूद्राद्युद्धृतिक्षमः–સ્ત્રીઓ તથા શૂદ્રોનો ઉદ્ધાર કરવામાં સમર્થ એવા. ૯

अंगीकृत्यैवगोपीशवल्लभीकृतमानवः ॥
अंगीकृतौ समर्यादो महाकारुणिको प्रभुः ॥ १० ॥

અર્થ—अंगीकृतौ–અંગીકાર કરવામાં समर्यादः–મર્યાદાવાળા महाकारुणिकः–અત્યંત દયાળુ અને विभुः–સમર્થ (મહાપ્રભુ) अंगीकृत्यैव–અંગીકાર કરીનેજ गोपीशवल्लभीकृतमानवः–કૃષ્ણ પરમાત્મામાં મનુષ્યોને વાત્સલ્ય (પ્રેમ) કરાવનારા અથવા પરમાત્માને વહાલા કરાવ્યા છે મનુષ્યો જેમણે ૧૦

अदेयदानदक्षश्च महोदारचरित्रवान् ॥
प्राकृतानुकृतिव्याज मोहितासुरमानुषः ॥ ११ ॥

અર્થ—अदेयदानदक्षश्च–ન આપી શકાય તેવાં દાન દેવામાં સમર્થ महोदार चारित्रवान्–અત્યંત ઉદાર ચરિત્રવાળા प्राकृतानुकृतिव्याजमोहितासुरमानुषः–અને પ્રાકૃત (મનુષ્યને) અનુકરણ કરવાના બહાનાથી મોહિત કર્યા છે આસુરી જનો જેમણે (આસુરી જનોને મોહ કરનારા) ૧૧

वैश्वानरो वल्लभाख्यः सद्रूपो हितकृत्सताम् ॥
जनशिक्षाकृते कृष्णभक्तिकृन्निखिलेष्टदः ॥ १२ ॥

અર્થ—वैश्वानरः—અગ્નિરૂપ वल्लभाख्यः—વલ્લભ જેમનું નામ છે (વલ્લભ એવા નામના) सद्रूपः—ઉત્તમ રૂપવાળા सताम्—સત્પુરૂષોનું (ભકતોનું) हितकृत्—ભલું કરનારા जनशिक्षाकृते—મનુષ્યોને શીખવવા સારૂ कृष्णभक्तिकृत्—શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ કરનાર निखिलेष्टदः—(મનુષ્યો)ને પરિપૂર્ણ ઇચ્છેલું આપનારા. ૧૨

सर्वलक्षणसंपन्नः श्रीकृष्णज्ञानदो गुरुः ॥
स्वानंदतुंदिलः पद्मदलायतविलोचनः ॥ १३ ॥

અર્થ—सर्वलक्षणसंपन्नः—સર્વ લક્ષણોથી યુક્ત श्रीकृष्णज्ञानदो—શ્રીકૃષ્ણ સંબંધી જ્ઞાનના આપનાર (શ્રીકૃષ્ણને ઓળખાવનાર) गुरुः—અજ્ઞાનને દૂર કરનારા. स्वानंदतुंदिलः—સ્વરૂપના આનંદ વડે મગ્ન पद्मदलायतविलोचनः—કમળના દળ સરખાં વિશાળ નેત્રવાળા. ૧૩

कृपादृग्वृष्टिसंहृष्टदासदासीप्रियः पतिः ॥
रोषदृक्पातसंप्लुष्टभक्तद्विट् भक्तसेवितः ॥ १४ ॥

અર્થ—પોતાની कृपादृग्वृष्टिसंहृष्टदासदासीप्रियः—દયાવાળી દૃષ્ટિના વરસાવવાથી પ્રસન્ન થએલા દાસદાસી (ભકત) જનોને વહાલા पतिः—પાલક (રક્ષક) रोषदृक्पातसंप्लुष्टभक्तद्विट्—રોષવાળી દૃષ્ટિથી નાશ કર્યો છે ભકતોના દ્વેષી જેણે भक्तसेवितः—ભકતોએ સેવેલા (શ્રી મહાપ્રભુજી) ૧૪

सुखसेव्यो दुराराध्यो दुर्लभाङ्घ्रिसरोरुहः ॥
उग्रप्रतापो वाक्सीधुपूरिताशेषसेवकः ॥ १५ ॥

અર્થ—सुखसेव्यः-સુખવડે સેવવા યોગ્ય दुराराध्यः-દુ:ખવડે આરાધના કરવાને શક્તિમાન થવાય એવા दुर्लभाङ्घ्रिसरोरुहः-દુ:ખ વડે મેળવી શકાય તેવા છે ચરણકમળ જેમના એવા उग्रप्रतापः-અતિશય પ્રતાપી वाक्सीधुपूरिताशेषसेवकः-વચનામૃતથી પૂર્ણ (સંતુષ્ટ) કર્યા છે સેવકો જેમણે એવા. ૧૫

श्रीभागवतपीयूषसमुद्रमथनक्षमः ॥
तत्सारभूतरासस्त्रीभावपूरितविग्रहः ॥ १६ ॥

અર્થ—श्रीभागवतपीयूषसमुद्रमथनक्षमः-શ્રી ભાગવતરૂપી અમૃતના સાગરને મંથન કરવામાં સમર્થ (ભાગવતનો સાર કહાડવામાં કુશળ) અર્થાત્ શ્રી સુબોધિનીજીના કર્તા અને तत्सारभूतरासस्त्रीभावपूरितविग्रहः-તેજ ભાગવતના સાર રૂપ થયેલી રાસની સ્ત્રીઓ (ગોપીકાઓ) ના ભાવ વડે પૂર્ણ છે દેહ (સ્વરૂપ) જેમનો ૧૬

सान्निध्यमात्रदत्तश्रीकृष्णप्रेमा विमुक्तिदः ॥
रासलीलैकतात्पर्यः कृपयैतत्कथाप्रदः ॥ १७ ॥

અર્થ—सान्निध्यमात्रदत्तश्रीकृष्णप्रेमा-પોતાના સાન્નિધ્ય વડેજ અર્પણ કર્યો છે શ્રી કૃષ્ણમાં પ્રેમ જેમણે विमुक्तिदः-વિશેષ મુક્તિને આપનારા रासलीलैकतात्पर्यः-રાસલીલામાં એક તાત્પર્યવાળા અને कृपया-કૃપાએ કરીને एतत्कथाप्रदः-શ્રીકૃષ્ણની કથાને આપનારા ૧૭

विरहानुभवैकार्थसर्वत्यागोपदेशकः ॥
भक्त्याचारोपदेष्टाच कर्ममार्गप्रवर्त्तकः ॥ १८ ॥

અર્થ—विरहानुभवैकार्थसर्वत्यागोपदेशकः-વિરહના અનુભવનેજ માટે બધા ત્યાગનો બોધ કરનારા भक्त्याचारोपदेष्टा-ભક્તિ અને આચારનો ઉપદેશ કરનારા च-અને कर्ममार्गप्रवर्त्तकः-કર્મમાર્ગને પ્રવર્તાવનારા ૧૮

यागादौ भक्तिमार्गैकसाधनत्वोपदेशकः ॥
पूर्णानंदोपूर्णकामो वाक्पतिर्विबुधेश्वरः ॥ १९ ॥

અર્થ—यागादौ-યાગાદિ (કર્મો)માં भक्तिमार्गैकसाधनत्वोपदेशकः-ભક્તિમાર્ગ એજ એક સાધનપણાનો ઉપદેશ કરનારા पूर्णानंदः-પૂર્ણ આનંદવાળા पूर्णकामः-સંપૂર્ણ મનોરથવાળા वाक्पतिः-વિદ્યાઓના અધિપતિ विबुधेश्वरः-પંડિતોના અધિપતિ એવા. ૧૯

कृष्णनामसहस्रस्य वक्ता भक्तपरायणः ॥
भक्त्याचारोपदेशार्थनानावाक्यनिरूपकः ॥ २० ॥

અર્થ—कृष्णनामसहस्रस्य-શ્રીકૃષ્ણનાં હજાર નામના અર્થાત્ શ્રી પુરૂષોત્તમ સહસ્રનામ ગ્રંથના वक्ता-કર્તા (કહેનારા) भक्तपरायणः-ભક્તોને શરણ રૂપ અને भक्त्याचारोपदेशार्थनानावाक्यनिरूपकः-ભક્તિ અને આચારોનો ઉપદેશ કરવા માટેનાના પ્રકારના વાક્યને નિરૂપણ કરનારા. ૨૦

स्वार्थोज्झिताखिलप्राणप्रियस्तादृशवेष्टितः ॥
स्वदासार्थकृताशेषसाधनः सर्वशक्तिधृक् ॥ २१ ॥

અર્થ—स्वार्थोज्झिताखिलप्राणप्रियः-પ્રભુને માટે (પ્રભુમાં) અર્પણ કર્યા છે સમગ્ર પ્રાણ જેમણે એવા પુરૂષોને પ્રિય-વહાલા तादृशवेष्टितः-તાદૃશ પુરૂષોથી વીંટાયેલા स्वदासार्थकृताशेषसाधनः-પોતાના દાસને માટે કર્યાં છે સમગ્ર સાધનો જેમણે અને सर्वशक्तिधृक्-સર્વ (પ્રકારની) શક્તિને ધારણ કર્તા. ૨૧

भुविभक्ति प्रचारैककृते स्वान्वयकृत्पिता ॥
स्ववंशेस्थापिताशेष स्वमाहात्म्यः स्मयापहः ॥ २२ ॥

અર્થ—भुविभक्तिप्रचारैककृते-પૃથ્વીમાં ભક્તિના પ્રચારનેજ માટે स्वान्वयकृत् પોતાનો વંશ કરનાર पिता-રક્ષક (પાલક) स्ववंशे स्थापिताशेषस्वमाहात्म्यः-પોતાનો વંશને વિષે સ્થાપન કર્યું છે પોતાનું સમગ્ર માહાત્મ્ય જેમણે એવા અને स्मयापहः-ગવનો નાશ કરનાર એવા શ્રી મહાપ્રભુજી. ૨૨

पतिव्रतापतिः पारलौकिकैहिक दानकृत् ॥
निगूढहृदयोऽनन्य भक्तेषु ज्ञापिताशयः ॥ २३ ॥

અર્થ—पतिव्रतापतिः-પતિવ્રતાઓના પોષક पारलौकिकैहिकदानकृत्-પરલોક અને આલોક સંબંધી (સુખનું) દાન કરનારા (આપનારા) निगूढहृदयः-અતિશય ગુહ્ય હૃદયવાળા અને अनन्यभक्तेषुज्ञापिताशयः-અનન્ય (શ્રી કૃષ્ણમાંજ ભક્તિવાળા) ભકતોમાં જણાવ્યા છે પોતાના (અંતઃકરણના) હેતુઓ જેમણે. ૨૩

उपासनादि मार्गातिमुग्धमोह निवारकः ॥
भक्तिमार्गे सर्व मार्ग वैलक्षण्यानुभूतिकृत् ॥ २४ ॥

અર્થ—उपासनादिमार्गातिमुग्धमोहनिवारकः—ઉપાસના—માર્ગ વગેરે માર્ગોથી મુગ્ધ (ભોળા) પુરૂષોના મોહને મટાડનાર અને भक्तिमार्गे—ભક્તિમાર્ગમાં सर्वमार्गवैलक्षण्यानुभूतिकृत्—સર્વ માર્ગથી વિલક્ષણપણા વડે અનુભવ કરનાર. ૨૪

पृथक् शरणमार्गोपदेष्टा श्रीकृष्ण हार्दवित् ॥
प्रतिक्षण निकुंजस्थ लीलारससुपूरितः ॥ २५ ॥

અર્થ—पृथक् જૂદી રીતે शरणमार्गोपदेष्टा—(પરમાત્માનું) શરણ (પ્રાપ્તિ) ના માર્ગનો ઉપદેશ કરનાર श्रीकृष्णहार्दवित्—શ્રીકૃષ્ણના હાર્દ (હૃદયના ભાવ) ને જાણનાર प्रतिक्षणनिकुंजस्थलीलारससुपूरितः—ક્ષણે ક્ષણે નિકુંજ (લતા મંડપ) માં લીલાના રસ વડે પરિપૂર્ણ. ૨૫

तत्कथाक्षिप्तचित्तस्तद्वि स्मृतान्योव्रजप्रियः
प्रियव्रजस्थितिः पुष्टिलीलाकर्तारहः प्रियः ॥ २६ ॥

અર્થ—(લતા મંડપમાં) तत्कथाक्षिप्तचित्तः—શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માની લીલા કથા વડે ખેચ્યું છે ચિત્ત જેમણે એવા અને (શ્રી કૃષ્ણની લીલા કથા શિવાય) विस्मृतान्यः—ભૂલાવ્યું છે અન્ય (પ્રભુ કથાથી વિરોધી કાર્ય) જેમણે એવા અને व्रजप्रियः—વ્રજને આહ્લાદ આપનારા (વ્રજ જેમને પ્રિય છે) प्रियव्रजस्थितिः—વહાલો છે વ્રજ નિવાસ જેમને पुष्टिलीलाकर्ता—ભગવત્કૃપારૂપ લીલાઓના કર્તા અને रहः प्रियः—એકાન્તિક (ભક્ત) છે પ્રિય જેમને (અનન્ય ભક્તમાં પ્રીતિવાળા) ૨૬

भक्तेच्छापूरकः सर्वाज्ञातलीलोऽति मोहनः ॥
सर्वासक्तो भक्तमात्रासक्तः पतितपावनः ॥ २७ ॥

અર્થ—भक्तेच्छापूरकः—ભક્તોની મનકામનાને પૂર્ણ કરનારા सर्वाज्ञातलीलः—સર્વ (મનુષ્યો) વડે અજાણી છે લીલા જેમની અને अतिमोहनः—અત્યંત મોહ પમાડનારા એવા અને सर्व+असक्तः=सर्वासक्तः—સર્વને વિષે આસક્તિ વગરના અને भक्तमात्रासक्तः—ભક્તમાંજ આસક્ત (પ્રીતિવાળા) पतितपावनः—પતિતને પવિત્ર કરવાવાળા. ૨૭

स्वयशोगानसंहृष्ट हृदयाम्भोज विष्टरः ॥
यशः पीयूषलहरीप्लावितान्यरसः परः ॥ २८ ॥

અર્થ—स्वयशोगानसंहृष्टहृदयाम्भोजविष्टरः—પોતાનો યશ ગાવાથી પ્રસન્ન થઇને (ભક્તોના) હૃદય કમળમાં છે આસન જેમનું એવા અને यशःपीयूषलहरीप्लावितान्यरसः—યશરૂપી અમૃતની છોળોથી ડુબાવ્યા છે અન્ય રસો જેમણે એવા અને परः—શ્રેષ્ઠ એવા શ્રીમહાપ્રભુજી. ૨૮

लीलामृतरसाद्रार्द्री कृताखिलशरीरभृत् ॥
गोव.नस्थित्युत्साह स्तल्लीलाप्रेमपूरितः ॥२९॥

અર્થ—लीलामृतरसार्द्रार्द्रीकृताखिलशरीरभृत्—લીલારૂપી અમૃતના રસાર્દ્ર (રસિક ભાવ) વડે રસીક કર્યો છે સમગ્ર દેહધારીઓને જેમણે એવા અને गोवर्द्धनस्थित्युत्साहः—શ્રીગોવર્ધનની સ્થિતિમાં

(ગોવર્ધનમાં નિવાસ કરવામાં) ઉત્સાહવાળા—અને तल्लीलाप्रेमपूरितः—તે ભગવાનની લીલામાં પ્રેમ રસ વડે પરિપૂર્ણ એવા. २९

यज्ञभोक्ता यज्ञकर्त्ता चतुर्वर्गविशारदः ॥
सत्यप्रतिज्ञ स्त्रिगुणातीतो नयविशारदः ॥३०॥

અર્થ—यज्ञभोक्ता-યજ્ઞોને ભોગવનારા—यज्ञकर्ता—યજ્ઞ કરનારા चतुर्वर्गविशारदः—ચતુર્વર્ગ (એટલે ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ આ ચાર પુરૂષાર્થો) માં કુશલ सत्यप्रतिज्ञः—સાચી પ્રતિજ્ઞાવાળા त्रिगुणातीतः—ત્રણ ગુણો (સત્વ, રજ, તમ,) થી પર અને नयविशारदः—નીતિમાં ચતુર અર્થાત્ સંપૂર્ણ નીતિવાળા. ३०

स्वकीर्तिवर्द्धनस्तत्त्वसूत्रभाष्यप्रदर्शकः ॥
मायावादाख्यतूलाग्निर्ब्रह्मवादनिरूपकः ॥३१॥

અર્થ—स्वकीर्तिवर्द्धनः-પોતાની કીર્તિને વધારનારા तत्त्वसूत्रभाष्यप्रदर्शकः—સાંખ્ય તત્વો અને વ્યાસ સૂત્રોના ભાષ્યોના નિરૂપક मायावादाख्यतूलाग्निः—માયાવાદ રૂપ કપાસમાં અગ્નિરૂપ અર્થાત્—માયાવાદનું ખંડ કરનારા ब्रह्मवादनिरूपकः—બ્રહ્મવાદને નિરૂપણ કરનારા એવા શ્રી મહાપ્રભુજી. ३१

अप्राकृताखिलाकल्पभूषितः सहजस्मितः ॥
त्रिलोकीभूषणो भूमिभाग्यो सहजसुंदरः ॥३२॥

અર્થ—अप्राकृताखिलाकल्पभूषितः—અલૌકિક સમગ્ર શૃંગારો વડે અલંકૃત અને सहजास्मितः—સ્વાભાવિક હાસ્યવાળા त्रिलोकीभूषणः—ત્રિલોકી (ભુરૂ, ભુવરૂ, સ્વરૂ, લોક) ને શોભાવનારા भूमि

भाग्यः–પૃથ્વીના ભાગ્યરૂપ सहजसुंदरः–સ્વાભાવિક રીતે સુંદર અર્થાત્ વગર અલંકારે પોતાના સ્વરૂપથીજ શોભતા. ૩૨.

अशेषभक्तसंप्रार्थ्यचरणाब्जरजोधनः ॥
इत्यानंदनिधेः प्रोक्तंनाम्नामष्टोत्तरंशतम् ॥३३॥

અર્થ—अशेषभक्त संप्रार्थ्यचरणाब्जरजोधनः—સમગ્ર ભક્તોએ ઉત્તમ રીતે પ્રાર્થના કરવા લાયક છે ચરણકમળની રજ રૂપી ધન જેનું અર્થાત્–જેના ચરણકમલની રજરૂપી ધન બધા ભક્તોને ઉત્તમ પ્રકારે (મેળવવાની) ઇચ્છા કરવા યોગ્ય છે એવા શ્રી આચાર્યજી મહાપ્રભુ છે. इति એ પ્રકારે आनंदनिधेः–આનંદસાગર આનંદના દરિયારૂપ શ્રી મહાપ્રભુજી) નાં नाम्नां નામોનું अष्टोत्तरम् આઠ છે પછી જેમાં એવું शतम् સો. અર્થાત્ એકસો ૧૦૦ અને આઠ ૮ प्रोक्तं ઉત્તમ રીતે કહ્યું. (મહાપ્રભુજીનાં ૧૦૮ નામ સારી રીતે કહ્યાં). ૩૩.

श्रद्धाविशुद्धबुद्धिर्यः पठत्यनुदिनं जनः ॥
सतदेकमनाः सिद्धिमुक्तां प्राप्नोत्य संशयः ॥ ३४ ॥

અર્થ—यः–જે जनः–મનુષ્ય श्रद्धाविशुद्धबुद्धिः—શ્રદ્ધા વડે અત્યંત શુદ્ધ બુદ્ધિવાળો થઇને अनुदिनं હમેશાં पठति પાઠ કરે છે એવો तदेकमनाः તે પરમાત્મામાં એક જેનું મન છે અર્થાત્–પરમાત્માને વિષે નિશ્ચય મનવાળો તે सः તે મનુષ્ય उक्तां–આ સ્તોત્રના છઠ્ઠા શ્લોકમાં કહેલી सिद्धिं–सिद्धि (कृष्णाधरामृतास्वाद सिद्धिः–) ને प्राप्नोति-પ્રાપ્ત થાય છે (આ વાતમાં) असंशयः–કાંઇ સંશય નથી. ૩૪.

तदप्राप्तौ वृथा मोक्षस्तदाप्तौ तद्गतार्थता ॥
अतः सर्वोत्तमं स्तोत्रं जप्यं कृष्णरसार्थिभिः ॥ ३५ ॥

અર્થ:—तदप्राप्तौ—તે સિદ્ધિ (कृष्णाधरामृतास्वादासिद्धि) ની પ્રાપ્તિ શિવાય मोक्षः (अपि) મોક્ષ પણ वृथा વ્યર્થ છે. तदाप्तौ તે (સિદ્ધિ) ની પ્રાપ્તિ થાય તો तद्गतार्थता—તે (સાયુજ્યાદિક મોક્ષ) નું गतार्थता નિરર્થકપણું છે અર્થાત્ તેજ સિદ્ધિ મેળવનારાઓને સાયુજ્યાદિકની જરૂર પડતી નથી अतः— એટલા માટે श्री कृष्ण-रसार्थिभिः—શ્રી કૃષ્ણ પરમાત્માની પ્રીતિની ઇચ્છાવાળા પુરૂષોએ सर्वोत्तमं—સર્વમાં ઉત્તમ એવું. स्तोत्रं—સ્તોત્ર जप्यम्—જપ કરવા યોગ્ય છે. ૩૫.

समाप्त मिदं श्रीमदग्निकुमार विरचितं श्रीवासुदेव-
शर्मविरचित शब्दार्थबोधिनी टीकोपेतं
श्रीसर्वोत्तम स्तोत्रम् ।

